

Cognitive Errors

منابع:

۱. خنیا، یوسف. نریمانی، محمد. حاجلو، نادر. اثربخشی آموزش تفکر نقادانه بر خطاهای شناختی بین فردی و معنای تحصیل در دانشجویان رشته پزشکی، دوفصلنامه روان شناسی فرهنگی، سمت، تهران، ۱۳۹۸، دوره ۳، شماره ۲، صفحات ۷۲ تا ۹۰
۲. حسین زاده، علی. خطاهای شناختی و نقش آن در نارضایتی از زندگی، مجله روان شناسی و دین، ۱۳۹۰، ایران.
۳. شکاریان، ناصر. شکاریان، امیر. شیخ زاده، محمد. بررسی سوگیری‌ها و خطاهای شناختی، موسسه عالی علوم و فناوری خوارزمی، ۱۳۹۶، تهران، ایران.
۴. مهندس، لیلا. خطاهای شناختی از دیدگاه روان شناسان شناخت‌گرا و آرای مولانا، دومین کنگره بین المللی توانمند سازی جامعه در حوزه علوم اجتماعی و روانشناسی و علوم تربیتی، ۱۳۹۵، تهران، ایران

مرکز ملی پرورش استعداد های درخشان و دانش پژوهان جوان
مرکز آموزشی فرزانهگان ۳- تهران

آدرس مدرسه: میدان اختیاریه،
اختیاریه شمالی، کوچه یزدانیان
یکم، دبیرستان فرزانهگان سه (دوره
دوم)

بررسی رایج ترین خطاهای شناختی
موجود در تفکر نوجوانان دختر

پژوهشگران:

مهان فرزی و مبینا منصوریان

دبیر: خانم مینا براتی

سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰

رایج‌ترین خطاهای شناختی به شرح زیر هستند:

۱. ذهن خوانی: وقتی افراد تصور می‌کنند که می‌دانند در فکر دیگران چه می‌گذرد. / ۲. پیش‌گویی آینده: افراد پیش‌گویی نادرست و منفی از آینده می‌کنند. / ۳. تفکر همه یا هیچ: افراد به صورت افراطی یا مثبت یا منفی فکر می‌کنند. / ۴. نتیجه‌گیری احساسی: افراد فکر می‌کنند احساسشان نسبت به یک موقعیت یا یک شخص قابل اعتمادترین منبع برای واقعیت است. / ۵. برچسب زدن: افراد خود یا دیگری را به یک ویژگی منفرد معمولاً منفی تقلیل می‌دهند. / ۶. تصفیه ذهنی: افراد نکات مثبت را کلاً نادیده می‌گیرند و بر نکات منفی متمرکزند. / ۷. تعمیم دادن بیش از حد: افراد نتیجه موضوع واحدی را به اشتباه به همه چیز تعمیم می‌دهند. / ۸. شخصی‌سازی: افراد خود را مسئول همه اتفاقات می‌دانند. / ۹. عبارتهای بایددار: افراد معتقدند چیزی باید یا نباید حتما رخ دهد. / ۱۰. کوچک نمایی نکات مثبت: افراد نکات مثبت را به شانس یا تصادف نسبت می‌دهند.

خطاهای شناختی یا **Cognitive Errors** الگوهایی از تفکر اغراق‌شده یا غیرمنطقی هستند که در فرایند پردازش اطلاعات و تفکر فرد مداخله می‌کنند و مانع دستیابی او به اطلاعات صحیح می‌شوند. با توجه به این که نوجوانان در یکی از حساس‌ترین دوره‌های زندگی خود هستند، اگر تفکر آنان درگیر این خطاها شود، ممکن است مشکلات فراوانی برایشان ایجاد کند.

در این پژوهش از پرسشنامه خطاهای شناختی کودکان و نوجوانان (CDS) کوین، دوزش، اوجونویز و سیدز (۲۰۱۱) استفاده شد. نمونه پژوهش شامل ۵۶ نفر از نوجوانان ۱۴ تا ۱۸ ساله بودند که پرسشنامه آنلاین را تکمیل کردند.

پس از گردآوری داده‌ها، پرسشنامه‌های افراد در اکسل نمره‌گذاری شد و مورد تجزیه و تحلیل آماری با نرم افزار SPSS قرار گرفت.

نتایج

باتوجه به نتایج به دست آمده، رایج‌ترین خطای شناختی نوجوانان دختر، خطای ذهن خوانی با میانگین ۹.۷۱ و پس از آن به ترتیب خطاهای عبارتهای بلیید دار با میانگین ۸.۷۳ و پیشگویی آینده با میانگین ۸.۶۶ بوده‌اند. کمترین نمره را نیز خطای شخصی سازی با میانگین ۶.۳۶ داشته است. همچنین همه این خطاها با یکدیگر همبستگی مثبت داشته و افزایش هر کدام با افزایش دیگری نیز همراه است، به جز یک مورد که همبستگی میان خطای نادیده گرفتن نقاط مثبت و خطای نتیجه گیری احساسی دیده نشده است. با توجه به این که نتیجه گیری احساسی می‌تواند هم معطوف به احساسات منفی و هم مثبت باشد، همبستگی نداشتن این دو منطقی به نظر می‌رسد.